

- Emekli Yılında -

“EMEKLİ” Yİ

- Aile Yılında -

“AİLE” Yİ

YOKSULLAŞTIRAN SİSTEM!

EMEKLİ YILINDA “EMEKLİ”Yİ AİLE YILINDA “AİLE” Yİ YOKSULLAŞTIRAN SİSTEM

Pandemi sonrası derinleşen ekonomik kriz ve yanlış politikalar sonucu artan enflasyon oranı, toplumu her geçen gün daha fazla yoksullaştırmakta, yaşam standardını aşağı çekmektedir.

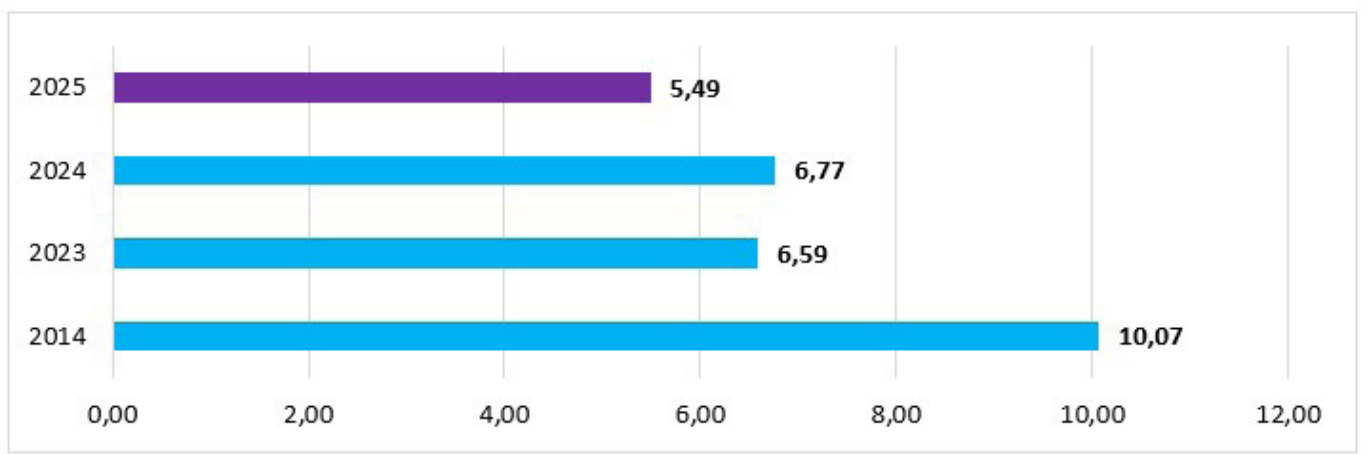
Halkın yoksullaşmasındaki temel neden hükümetin ücretlerde/maaşlarda yaptığı nominal artışların, artan enflasyon oranının altında kalması yani reel ücretlerin/maaşların (satın alma gücünün) her geçen gün düşmesidir. Halkın bu süreçten kurtulma beklentisine karşı hükümet, 2024 yılını emekli yılı, 2025 yılını ise aile yılı ilan etmiş, bu durum söz konusu gruplar için yoksullukla mücadele politikalarının başlangıcı olarak algılanmış ancak sonuç beklendiği gibi olmamıştır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın¹ verilerine göre Türkiye'de toplam 16.864.733 işçi bulunmaktadır. Bu işçilerin 15.357.568'i özel sektörde, 1.543.763'ü ise kamuda çalışmaktadır. TÜİK²'e göre Türkiye genelinde toplam gelirden en yüksek pay maaşlı ve ücretli çalışanlara ayrılmaktadır. Bunun nedeni ücret ve maaşın yüksek olması değil, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın açıkladığı sayılarda da görüldüğü üzere ülkede çalışanların çoğunlukla maaşlı ve ücretli olmasıdır. Haliyle toplumun yoksullaşması ya da refah düzeyi artışı konusunda referans olan gruplar ücretli ve maaşlı çalışanlar olmaktadır.

Bu bilgilerden yola çıkarak emeklinin ve ailelerin ekonomik yönden beklentilerinin karşılık bulmadığını ortaya koymak için yıllara göre satın alma gücü karşılaştırmasında asgari ücret, en düşük öğretmen maaşı, en düşük emekli maaşı ve emekli öğretmen maaşının seyri dikkate alınacaktır.

ÜCRET VE MAAŞLARIN ALTIN VE EKMEK ÖZELİNDE SATIN ALMA GÜCÜNÜN SEYRİ

Asgari ücret ile kaç gram altın alınabilir?

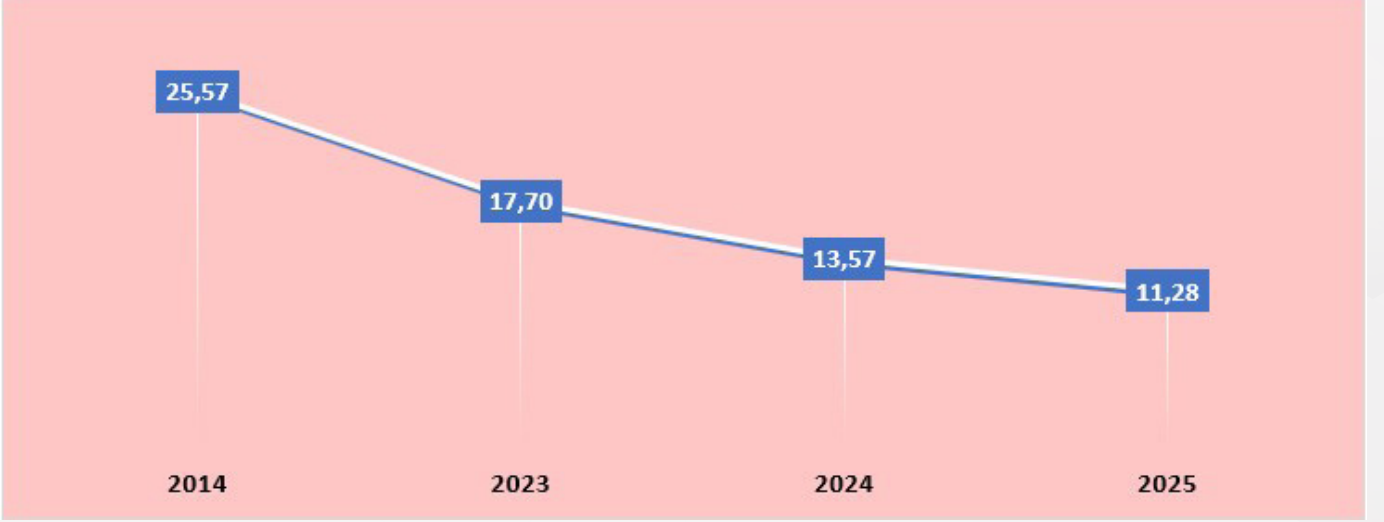
1 Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (2025). Çalışma Hayatı İstatistikleri Aylık E-Bülteni. file:///C:/Users/Pc/Downloads/c-al%C4%B1s-ma-hayat%C4%B1-i-istatistikleri-ayl%C4%B1k-e-bu-lten-may%C4%B1s-2025.pdf Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2025

2 TÜİK. (2024). Gelir Dağılımı İstatistikleri. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Gelir-Dagilimi-Istatistikleri-2024-53712>. Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2025.

Asgari ücret ile alınabilen gram altın 2014 yılında **10,07** iken 2025 yılında **5,49'a** gerilemiştir. Asgari ücretin altın bazında alım gücü yarıya düşmüştür.

Buna göre şuan 22.104 TL olan asgari ücret, 2014 yılındaki alım gücüne göre 40.531 TL olmalıdır.

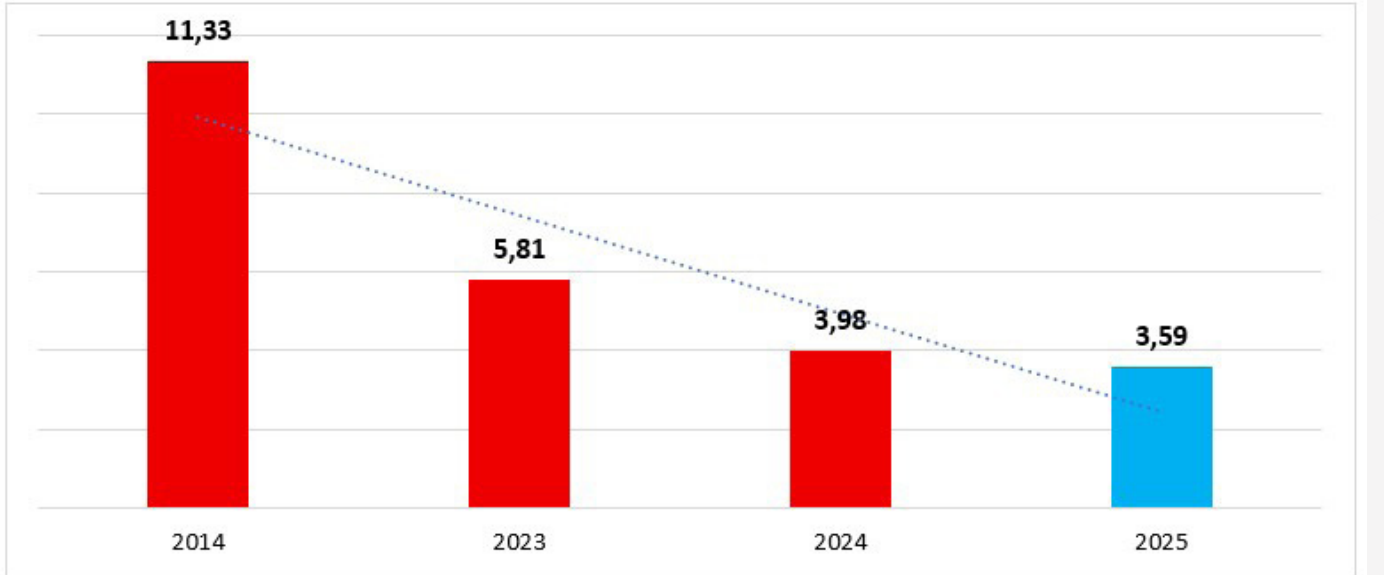
En düşük öğretmen maaşıyla kaç gram altın alınabilir?

En düşük öğretmen maaşı ile 2014 yılında **25,57** gram altın alınabiliyorken 2025 yılında alınabilen gram altın miktarı **11,28'e** gerilemiştir. Son üç yılda ise yani 2023-2025 döneminde alım gücü sürekli azalmıştır.

Buna göre şuan 45.384 TL olan en düşük öğretmen maaşı, 2014 yılındaki alım gücüne göre 102.919 TL olmalıdır.

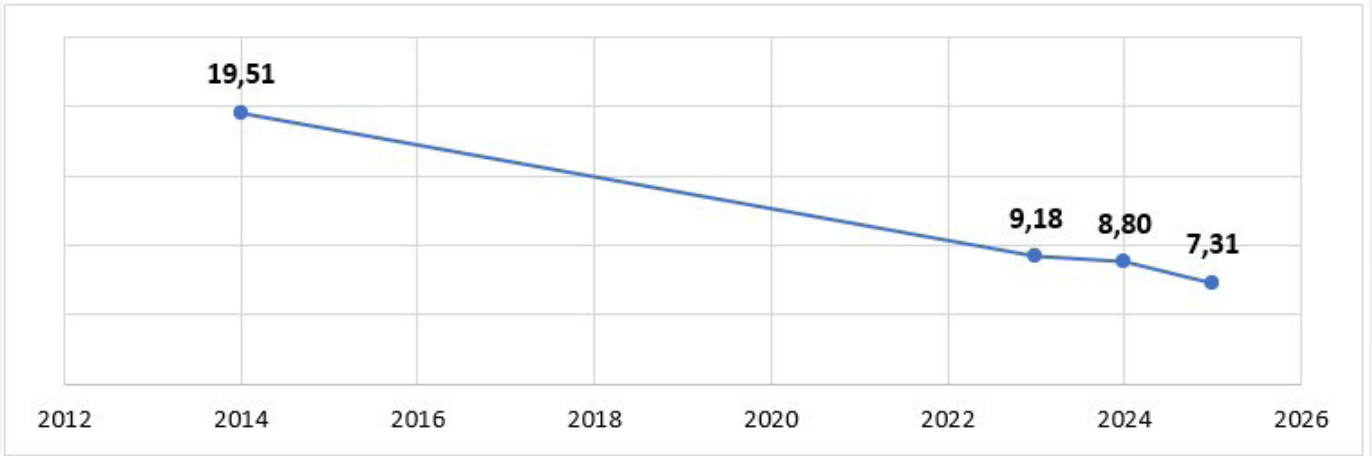
En düşük emekli maaşıyla kaç gram altın alınabilir?

2014 yılında en düşük emekli maaşıyla **11,33** gram altın alınabiliyorken son üç yılda düşen alım gücü ile birlikte 2025 yılında satın alma gücü **3,59** gram altına inmiştir.

Buna göre şuan 14.469 TL olan en düşük emekli maaşı, 2014 yılındaki alım gücüne göre 45.603 TL olmalıdır.

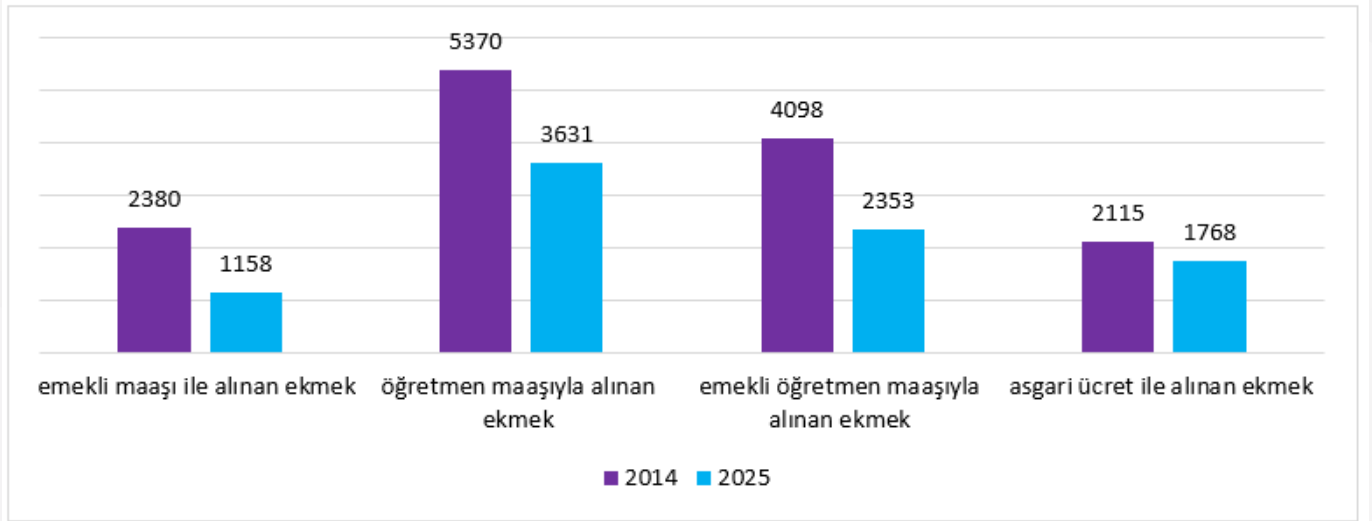
Emekli öğretmen³ maaşıyla kaç gram altın alınabilir?

Emekli öğretmen maaşıyla 2014 yılında 19,51 gram altın alınabiliyorken 2025 yılında bu sayı 7,31'e gerilemiştir.

Buna göre şuan 29.417 TL olan emekli öğretmen maaşı, 2014 yılındaki alım gücüne göre 78.527 TL olmalıdır.

Çalışanların gelirleri ile kaç ekmek (200 gram) satın alınabilir?

2014 yılında 300 gram olan ekmek 200 grama düşmüş, ekmek üçte bir oranında küçülürken fiyatı yüzde 1000'in üzerinde artmıştır.

2014 yılından 2025 yılına kadar geçen 11 yıllık süreçte ücretlilerin/maaşlıların alabildikleri ekmek sayısı büyük ölçüde düşmüştür.

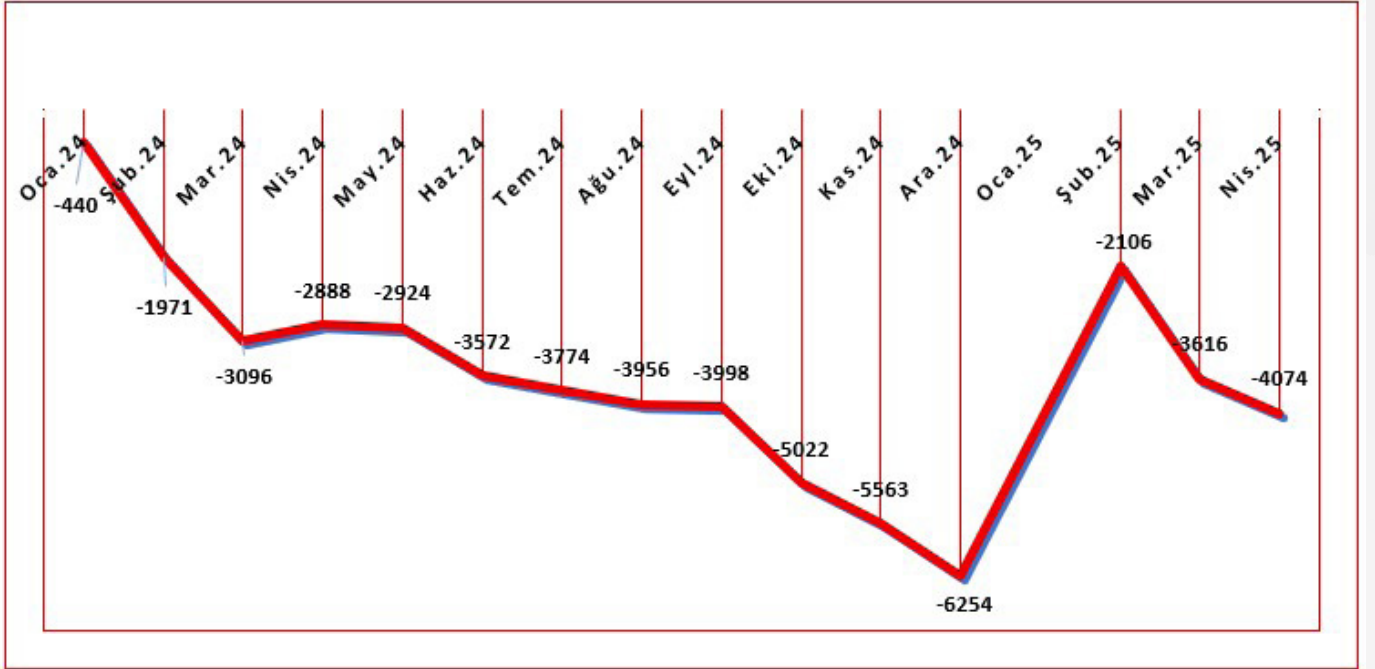
Yapılan karşılaştırmalarda da görüldüğü üzere emekli yılı ilan edilen 2024 yılında emeklinin ne ekmek ne de altın bazında satın alma gücü artmamış, aksine azalmıştır. Aynı şekilde aile yılı ilan edilen 2025 yılında asgari ücret ve öğretmen maaşının alım gücü sürekli azalma eğilimindedir. Buna göre aile kurabilmenin Türkiye gibi ülkelerde iş sahibi olmanın ötesinde geçinebilecek düzeyde bir geliri gerekli kılması, fakat bu şartların sağlanmaması aksine yoksullaşmanın artması "aile yılı" ilanının gerekçesi konusunda merak uyandırmaktadır.

AÇLIK VE YOKSULLUK SINIRINA GÖRE ÜCRET VE MAAŞLININ SATIN ALIM GÜCÜ 2024-2025

Altın ve ekmek özelinde yapılan satın alma gücü karşılaştırmasına ek olarak son iki yılda açlık ve yoksulluk sınırı karşısında ücret ve maaşların durumunu analiz etmek, emeklilerin ve ailelerin yaşadığı hayatta kalma mücadelesini görmek açısından önemlidir.

Birleşik Kamu-İş tarafından hesaplanan dört kişilik bir ailenin açlık ve yoksulluk sınırı verileri dikkate alınarak ülkede çalışan işçi, öğretmen ve emeklinin geliri ile ailesinin geçimini sağlayabilmek konusunda karşılaştığı birçok imkansızlığı görmek mümkündür.

Asgari ücret ile açlık sınırı arasındaki fark (2024 ve 2025 açıklanan açlık sınırı verileri ile)

Kaynak: Birleşik Kamu-İş verileri kullanılarak fark tarafımızca hesaplanmıştır.

Ocak-Aralık 2024 ile 2025 yılının şubat, mart ve nisan aylarına ait açlık sınırı ile asgari ücret arasındaki farka bakıldığında süreç boyunca asgari ücretin açlık sınırının altında kaldığı görülmektedir. Ayrıca 2024 yılının nisan ayında asgari ücret açlık sınırının 2888 TL altında iken 2025 yılının nisan ayında 4074 TL altındadır. Buna göre dört kişilik bir aileye sahip olan asgari ücretlinin geliri ile aylık gıda masrafını karşılaması imkansızdır. Bu da uzun vadede toplumun yeterli beslenememesine bağlı olarak sağlık sorunları ile karşılaşacağını ortaya koymaktadır.

Açlık sınırının (dört kişilik bir ailenin gıda harcamasının) en düşük öğretmen maaşı içindeki oranı 2024-2025

Kaynak: Birleşik Kamu-İş verileri kullanılarak fark tarafımızca hesaplanmıştır.

En düşük öğretmen maaşı ile dört kişilik bir ailenin gıda masraflarının karşılanabilmesi için gelirin yarısından fazlası yani **%57,68'i** kullanılmalıdır. Dört kişilik bir aileye sahip olan öğretmen, 2024 yılının ilk ayından 2025 yılının dördüncü ayına kadar geçen süreçte her ay, gıda harcamaları için maaşının en az yarısını ayırmak zorundadır.

En düşük emekli maaşı ile açlık sınırı arasındaki fark (2024 ve 2025 açıklanan açlık sınırı verileri ile)

Kaynak: Birleşik Kamu-İş verileri kullanılarak fark tarafımızca hesaplanmıştır.

En düşük emekli maaşıyla geçinmeye çalışanların durumu asgari ücretliye göre çok daha vahimdir. En düşük emekli maaşı asgari ücrette olduğu gibi her ay açlık sınırının altında kalmış ve 2025 yılının mart ve nisan aylarında 11000 TL'nin üstünde bir fark ile emekli gıda harcamaları konusunda oldukça zor bir sürecin içine girmiştir.

Birleşik Kamu-İş tarafından dört kişilik bir ailenin gıda harcamaları için nisan ayında ayrılması gereken tutar 26.178 TL'dir. Açlık sınırı hesaplamasının içinde yer alan ürünler ve bu ürünlerin ayrı ayrı fiyat artışları hesaplanmaktadır. Bu fiyat artışları ile ürünleri satın almak için ücret ve maaşlardan ayrılması gereken paylara ulaşmak mümkündür.

2025 yılı nisan ayı gıda harcama kalemlerine yapılması gereken (dört kişilik aile için) harcamanın asgari ücret, öğretmen maaşı ve emekli maaşı içindeki oranı

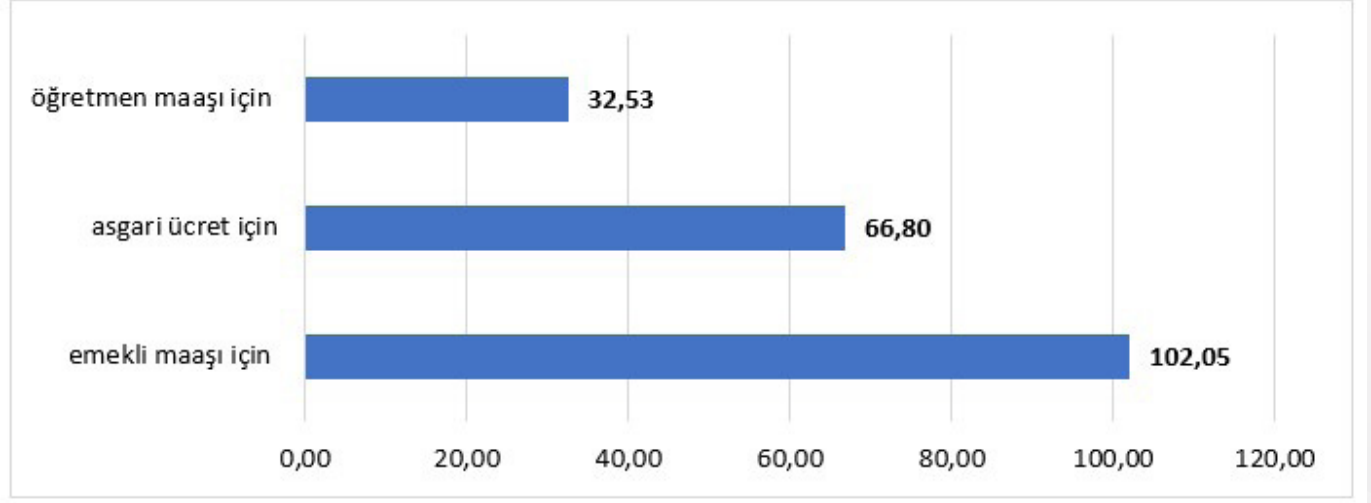
Gıda harcama kalemleri	Asgari ücret 2025	Öğretmen maaşı 2025	Emekli maaşı 2025
Et- Yumurta	35,83	17,45	54,74
K. Bakliyat	2,26	1,10	3,45
Süt-Yoğurt-Peynir	23,96	11,67	36,61
Taze Meyve	11,77	5,73	17,98
Taze Sebze	16,48	8,03	25,18
Ekmek-Un-Makarna	9,83	4,79	15,01
Pirinç- Bulgur	4,51	2,20	6,89
Yağ	2,68	1,31	4,10
Şeker-Bal-Reçel	8,54	4,16	13,05
Zeytin	2,57	1,25	3,93

Kaynak: Birleşik Kamu-İş verileri kullanılarak hesaplanmıştır.

2025 yılı nisan ayı açlık ve yoksulluk sınırını açıklayan Birleşik Kamu-İş verilerine göre asgari ücret ile geçinen bir ailenin et-yumurta harcaması yapabilmesi için maaşının %35,83'ünü, öğretmenin maaşının %17,45'ini emeklinin ise maaşının %54,74'ünü ayırması gereklidir. Özellikle emeklinin sadece et ve yumurta tüketebilmek için maaşının yarısından fazlasını kullanmasını gerektiren bu durum yoksulluk düzeyini ortaya koymaktadır.

Diğer otonom ihtiyaçlardan olan barınma ve ulaşım için yapılması gereken harcamanın gelir içinde payını görmek mümkündür.

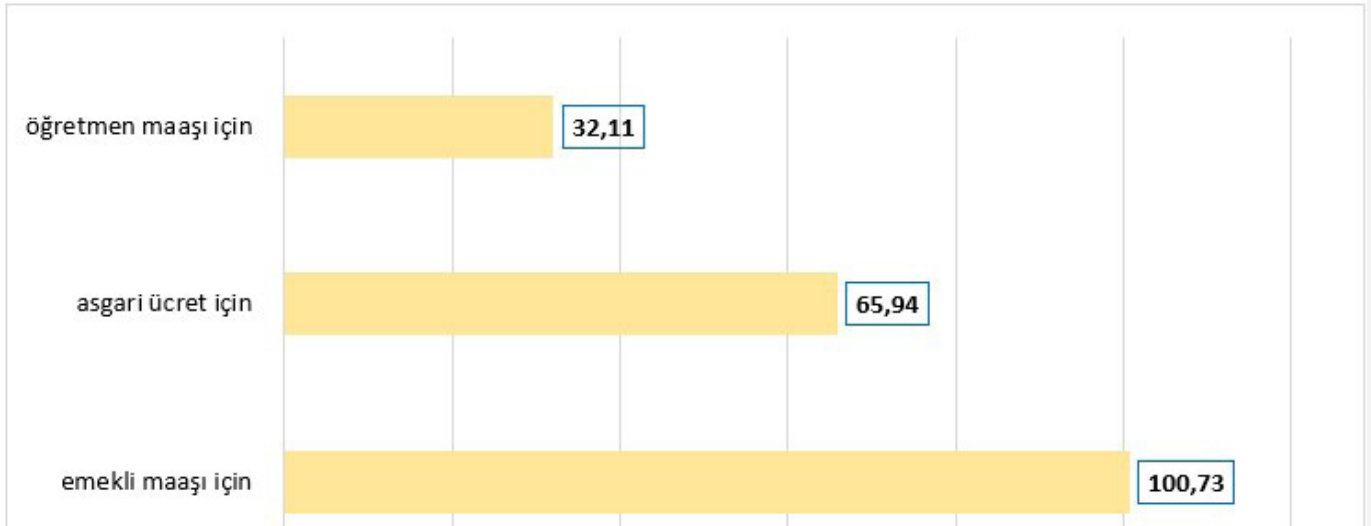
Barınma harcamalarının ücret ve maaşa oranı (Nisan 2025)

Kaynak: Birleşik Kamu-İş verileri kullanılarak hesaplanmıştır.

Ücret ve maaşlar içinde ortalama barınma maliyetinin oranına bakıldığında emeklinin maaşıyla barınma imkanının ortadan kalktığını, asgari ücretlinin maaşının yaklaşık %67'sini, öğretmenin ise maaşının %33'ünü ayırması gerektiği görülmektedir.

Ulaşım harcamalarının maaş ve ücret içindeki payı (Nisan 2025)

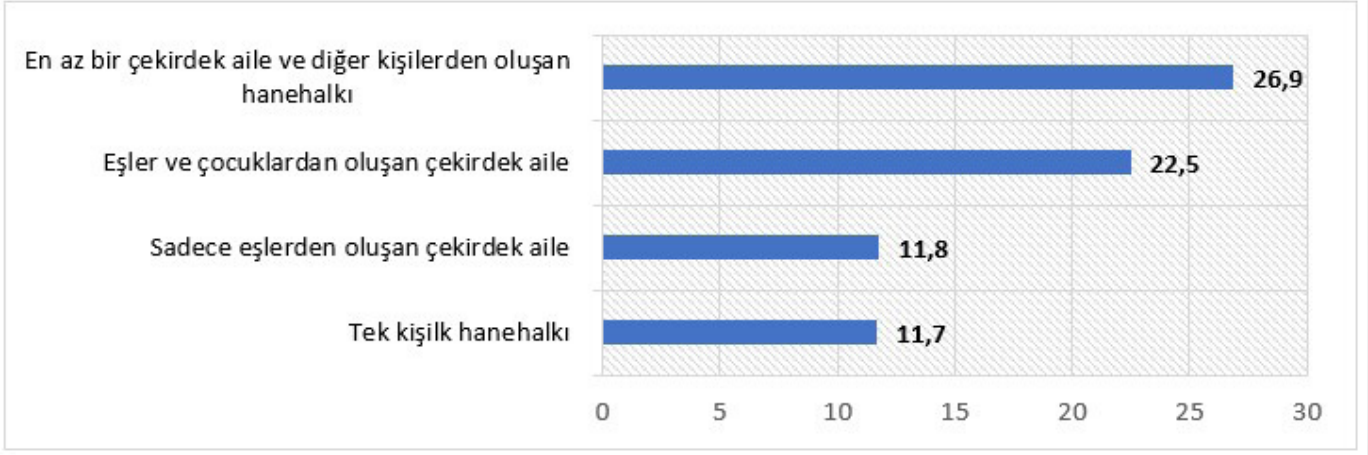

Kaynak: Birleşik Kamu-İş verileri kullanılarak hesaplanmıştır.

Ulaşım harcamaları için bir emekli maaşının tamamını, asgari ücretli gelirin yaklaşık %66'sını, öğretmen ise %32'sini ayırmak zorundadır.

TÜİK verilerinde de 2023 yılında 65 yaş üstü için yoksulluk %23,1 iken 2024 yılında %23,3'e yükselmiştir. Emekli yılında artan yoksullaşma tarafımızca yapılan karşılaştırmaların yanında TÜİK verisi ile de ortaya konulmaktadır.

Hane tipine göre yoksulluk oranları (2024) %

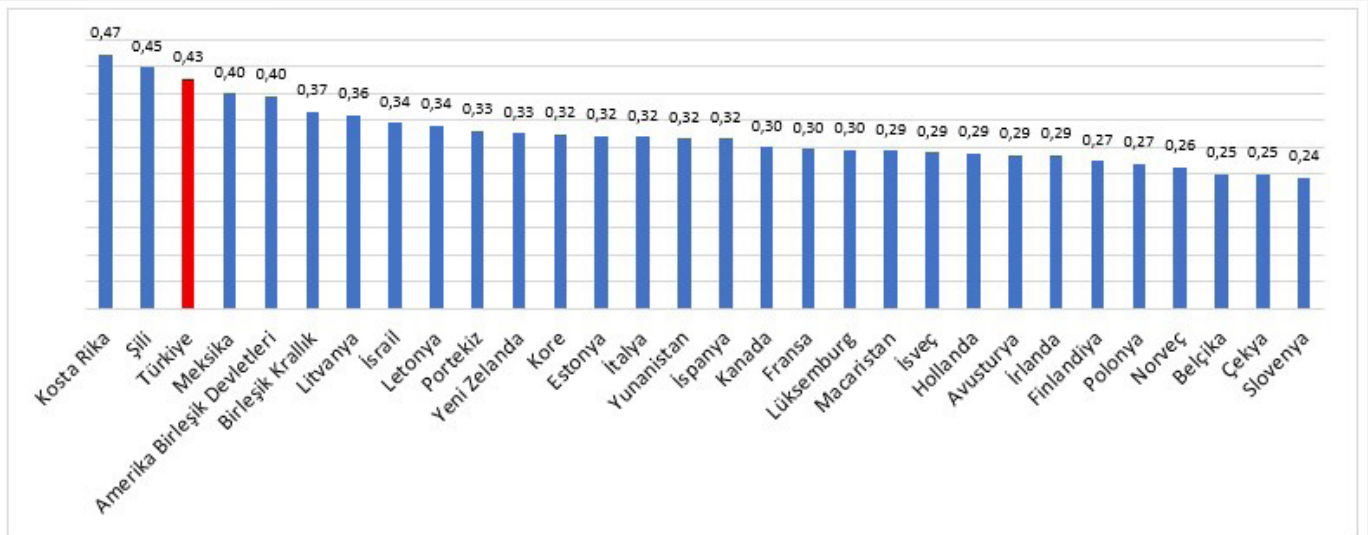

Kaynak: TÜİK verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

Hane tipine göre yoksulluk oranlarını açıklayan TÜİK verilerinde hanede yaşayan kişi sayısı arttıkça yoksulluğun derinleştiği görülmektedir. Aile olmak isteyenlerin günlük yaşamında hissettiği bu durum 65 yaş üstü yoksulluğunda olduğu gibi TÜİK tarafından açıklanan verilerle de desteklenmiştir.

Ülkenin yoksullaşan ücretli ve maaşlı nüfusuna karşı işverenlerin önemli kazançlar elde ettiği süreçte Türkiye’de gelir dağılımı adaleti bozulmuştur.

OECD Ülkelerine ait Gini Katsayısı⁴, 2022

Kaynak: OECD verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

4 Gini katsayısı 0 ile 1 arasında yer alan değerler ile gelir dağılımı adaleti hakkında bilgi vermektedir. Ülkenin Gini katsayısı 1'e yaklaşırsa adaletsizlik artar, 0'a yaklaşırsa adaletsizlik azalır.

Pandemi sonrası ücretli ve maaşlı çalışanların yoksullaşmasına neden olan politikalar geliştiren, her fırsatta asgari ücret artışının enflasyona neden olduğunu, emeklinin bütçe üzerinde büyük yük oluşturduğunu söyleyen ve bu grupları hedef haline getiren hükümet politikalarının sonucunda ülkede gelir dağılımı adaletsizliği derinleşmiş, 2022 yılında gelir dağılımı adaletsizliğinin en yüksek olduğu 3. ülke [Türkiye](#) olmuştur. Yaptığımız karşılaştırmalarda ücretli ve maaşlının alım gücü 2022 sonrası yıllarda da sürekli azalma eğiliminde olduğuna göre gelir dağılımı adaletsizliğinin iyileşmek yerine daha büyük bir sorun haline geldiğini söylemek mümkündür.

Tüm bu şartlar altında hükümetin, emeklinin ve ailenin ekonomik sıkıntılarına kulak tıkaması, ücret ve maaş artışlarının enflasyona neden olduğuna dair açıklamalar yaparak ücret ve maaşları baskılaması, yaşlı nüfus oranının arttığını ve emeklilerin bütçe üzerinde yük oluşturduğunu söyleyerek emeklileri halkın hedefi haline getirmesi ödenen emekli maaşlarını normalleştirmeye çalışması bu gruplar için zamanla yoksulluğun daha derin hissedilmesine neden olmuştur.

Hükümet söylem ve uygulamaları ile yoksullaştırdığı toplumu, aile kurmamak, doğum hızının düşmesine neden olmak gibi konularda eleştirmekte ve en az üç çocuk politikası ile doğum hızında artışın sağlanması gerektiği yönünde açıklamalar yapmaktadır.

Hayatta kalabilmek için en temel gereksinimlerini karşılayamayanların aile kurmasını, en az üç çocuk sahibi olmasını beklemek gerekçelerden uzaktır. Hükümetin geçim sıkıntısını ortadan kaldırmak yerine emeklileri daha fazla yoksullaştırması ile sonuçlanan emekli yılını şu an aile yılı izlemektedir. Her ne kadar ekonomik imkanların hayatın her alanında en büyük etken olduğunu görmezden gelen politikalarla süreç yönetilmeye çalışılsa da karşılık bulmamaktadır ve bulmayacaktır.

Eğitim-İş olarak; gerçek dışı enflasyon verileri dikkate alınarak belirlenen gelir artışıyla halkı açlığa ve yoksulluğa mahkum eden, sağlıklı ve dengeli beslenmeye imkan tanımayarak toplum sağlığını tehlikeye atan, emekli ve asgari ücretliyi halkın hedefi haline getiren ve tüm bunları yaparken bir kesiminin kar enflasyonu yaratarak aşırı zenginleşmesine imkan tanıyan, gelir dağılımı adaletini bozan sistem değişene kadar taleplerimizi dile getirmeye ve toplum hak ettiği refah düzeyine ulaşincaya kadar mücadele etmeye devam edeceğiz.

Eđitimiř

2005

KÜNYE

EMEKLİ YILINDA "EMEKLİ"Yİ AİLE YILINDA "AİLE"Yİ YOKSULLAŞTIRAN SİSTEM

Eğitim İş Yayınları, Ankara Mayıs 2025

EĞİTİM-İŞ ADINA SAHİBİ

Kadem ÖZBAY / Genel Başkan

YAYIN SORUMLUSU

Bülent METİN / Genel Örgütlenme Sekreteri

METİN HAZIRLIK

Dr. Burcu DOĞAN / Araştırma ve Raporlama Uzmanı

GRAFİK-TASARIM

Veli İŞCANOĞLU

📍 Ataç 2 Sokak No: 43/4 📞 +90 (312) 434 12 06 ✉ iletisim@egitimis.org.tr
Kızılay / Ankara

www.egitimis.org.tr